

5. Investice a míra investic

- **Investiční poddimezovanost projektů z veřejných zdrojů zvyšovala podíl malých a středních firem**

Hodnota pořízeného dlouhodobého hmotného majetku (investic) v segmentu malých a středních firem činila v roce 2010 celkem 312,496 mld. korun, což bylo 62,8 % celkových investic firemního sektoru České republiky. Podíl v tomto roce, blíží se dvěma třetinám investic firemního sektoru celkem, byl zároveň nejvyšší v časové řadě 2003-2010. Příčinou byla investiční poddimezovanost u projektů financovaných z veřejných zdrojů. Naopak jen málo přes polovinu celkových investic firemního sektoru ČR tvořily investice malých a středních firem v roce 2003 (51,5 %).

- **Za pouhých sedm let stouply investice o dvě třetiny**

Nárůst investic za období 2003-2010 byl procentuálně nejvyšší ze všech výkonových i ostatních parametrů malých a středních firem, které jsou sledovány v této analýze. V roce 2010 byla hodnota pořízeného hmotného majetku o téměř dvě třetiny (o 127 mld. korun vyšší než v roce 2003 (185,5 mld. korun).

- **Polovina investic celého segmentu v roce 2010 byly investice nejmenších firem,...**

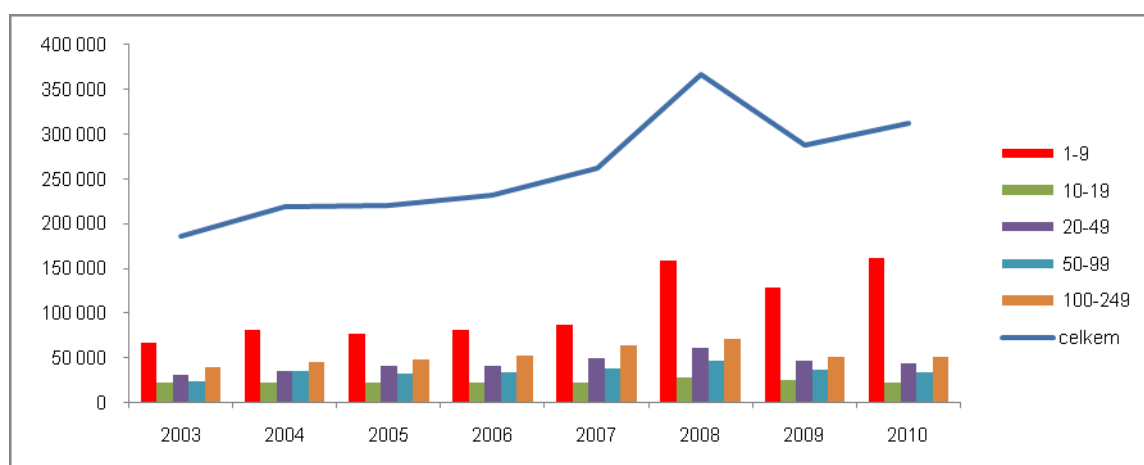
Více než polovinou, tj. 51,9 %, se na úhrnné hodnotě investice malých a středních firem podílejí nejmenší firmy, které v roce 2010 investovaly do hmotného majetku 162,1 mld. korun. Ještě v roce 2003 však na celkových investicích segmentu participovaly jen zhruba třetinou (z 35,9 %) a ještě menší byl jejich podíl v letech konjunktury (35 % v roce 2006 a 32 % v roce 2007).

- **... zatímco v roce 2003 participovaly tyto firmy pouze třetinou; stimulační opatření byla úspěšná**

Explozivní nárůst investic nejmenších firem však nastal v roce 2008 v souvislosti s „balíčkem“ opatření směřujících k podpoře firem. Byla zavedena rovná daň z příjmu (15% daň ze superhrubé mzdy), korporátní daň snížena o pět procentních bodů na 19 % (v řadě případů se ale zvýšil základ daně, takže efekt tohoto opatření se snížil).

Zavedeny byly i nové ekologické daně a určen strop pro placení sociálního a zdravotního pojištění, což zvýhodnilo osoby s vysokými příjmy. Firmy získaly možnost odepisovat neprodané zásoby nebo si dát do nákladů podniku např. platbu za přechodné ubytování zaměstnanců. Pro některé ekonomické aktivity však tato reforma znamenala problémy – např. developerům se zpřísnily podmínky, za jakých si mohli půjčit od bank (nutnost mít více vlastních zdrojů než předtím), negativně pociťovali i zastropování úrokových sazeb. Factoringové firmy byly nuceny zvýšit vlastní kapitál. Sjednocení doby leasingu (na pět let) a daňových odpisů zasáhlo negativně leasingové firmy, pro podnikatele už nebylo už tak výhodné pořizovat si např. auta na leasing kvůli úspoře daní.

Graf č. 26: Pořízení dlouhodobého hmotného majetku (fixní investice) v segmentu malých a středních firem (v mil. korun)

Pramen: ČSÚ

- **Vrchol investiční vlny v roce 2008 díky nejmenším firmám...**

Graf 26 zobrazující výši fixních investic v jednotlivých letech sledovaného období také ukazuje, že po jejich meziročním snížení v krizovém roce 2009 (288,2 mld. korun) již v roce 2010 investiční aktivita opět ožila (312,5 mld. korun). Nainvestované prostředky sice nedosáhly rekordní úrovně roku 2008 (366,9 mld. korun), ale byly vyšší než v roce 2007 (266,4 mld. korun). Vývojová křivka celkových fixních investic malých a středních firem je daná křivkou fixních investic v nejmenších firmách zaměstnávajících 1-9 osob.

Tab. č. 10: Meziroční tempo růstu pořízení hmotného majetku malých a středních firem (fixní investice) (y/y v %)

	Celkem	1 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	100 - 249
2005	0,3%	-5,4%	-3,0%	16,6%	-6,7%	4,9%
2006	5,4%	5,0%	4,1%	1,5%	4,9%	10,4%
2007	13,2%	7,3%	1,1%	20,8%	13,4%	21,5%
2008	39,8%	82,6%	23,2%	22,5%	22,3%	11,7%
2009	-21,5%	-19,2%	-8,6%	-23,9%	-23,2%	-28,3%
2010	8,4%	26,2%	-11,3%	-6,6%	-6,8%	-1,8%

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

- **... které i poté mohutně investovaly do vozových parků**

Lze předpokládat, že enormní meziroční nárůsty hmotného majetku nejmenších firem souvisely mj. i s pořizováním vozového parku. Protikrizová opatření tehdy dále posílila další legislativou možnosti nákupů zejména osobních aut pro podnikatele – ti využívali možnosti odpočtů daně z přidané hodnoty a také zrychlených odpisů (hmotný majetek pořízený prostřednictvím finančního leasingu bylo možné odepsat již během dvou let). Novela platila od druhé poloviny července 2009 a vztahovala se na majetek pořízený od ledna 2009 do poloviny roku 2010. To velmi významně dynamizovalo prodeje zejména osobních aut podnikatelům.

- **Fixní investice nejmenších firem vzrostly v roce 2010 proti roku 2003 o 144 % a byly vyšší než za ostatní skupiny dohromady**

Extrémní pozitivní změna investovaných peněz při srovnání let 2003 a 2010 je patrná zejména u nejmenších firem, kde byly koncem sledovaného období v roce 2010 fixní investice o 143,8 % vyšší (162,1 mld. korun) než v roce 2003 (66,5 mld. korun). Naopak druhá nejmenší skupina co do počtu zaměstnáváných (10-19 osob) investice dokonce nepatrně snížila o 0,3 % na 22,8 mld. korun, což byla zhruba stejná výše jako v každém roce sledovaného období (nejvíce v roce 2008, tj. 28,1 mld. korun). Investice dalších dvou velikostních skupin vzrostly za uvedené období o více než třetinu (na 43,6 a 33,6 mld. korun), největší skupina segmentu malých a středních firem pak o čtvrtinu na 50,4 mld. korun.

- **Za krize utrpěl segment investiční pasivitou více než ekonomika jako celek – investice klesly o 21,5 %, tj. o 78,7 mld. korun**

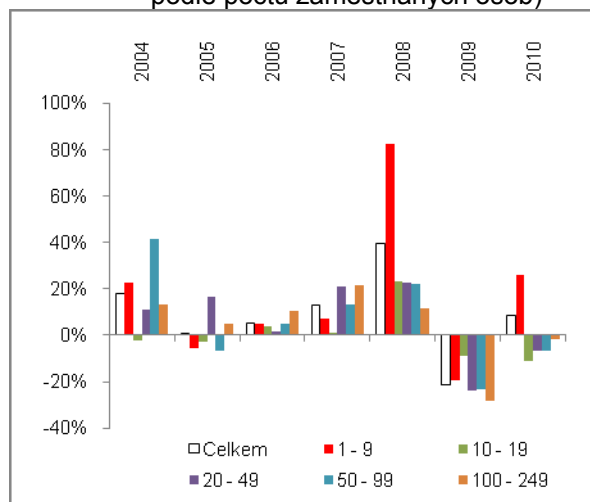
Krize postihla nejvíce malé a střední firmy právě ve sféře investic. Celý segment investoval v roce 2009 proti roku 2008 méně o 21,5 %, tj. o 78,7 mld. korun, především vlivem poklesů investic jeho velikostně větších firem. U třech velikostně největších skupin segmentu se velikost investovaných peněz snížila meziročně vesměs o zhruba čtvrtinu (tj. dohromady o 48,3 mld. korun, u nejmenších o pětinu (-19,6 %, tj. -30,5 mld. korun).

Pokles investic malých a středních firem byl za krize hlubší než jejich pokles za ekonomiku jako celek.

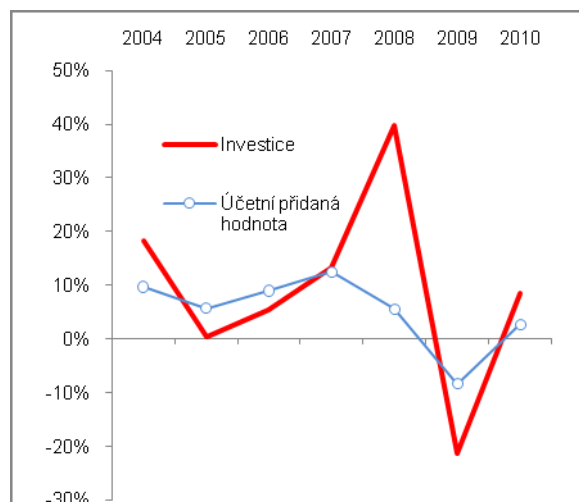
- **Po krizi rostly investice meziročně jen u nejmenších firem**

V pokrizovém roce 2010 stouply investice meziročně jen nejmenších firem. U ostatních velikostních skupin dále klesaly, i když menší měrou než za krize. Další prohloubení meziročního poklesu zaznamenala jen velikostní skupina 10-19 zaměstnaných osob (více v tabulce 10).

Graf č. 27 Vývoj investic (y/y v %, pořízení dlouhodobého majetku, velikostní skupiny podle počtu zaměstnaných osob)

Graf č. 28 Investice a účetní přidaná hodnota (y/y v %)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

- **Míra investic nižší než v ekonomice jako celku**

Míra investic v segmentu malých a středních firem - konstruovaná jako podíl pořízeného dlouhodobého hmotného majetku a účetní přidané hodnoty - byla v každém roce období 2003-2010 nižší než míra investic za českou ekonomiku jako celek¹.

- **Silná míra investic nejmenších firem od roku 2008 souvisela s podpůrnou legislativou**

Od roku 2008 je patrná silná míra investic nejmenších firem (vysvětlení výše), která dosáhla vrcholu v roce 2010. Naopak u ostatních velikostních skupin segmentu malých a středních firem po vzepětí míry investic v roce 2008 už v dalších dvou letech došlo k jejímu snižování.

Obecně platí, že vysoká míra investic je zpravidla na národohospodářské úrovni spjata s nižším stupněm ekonomické vyspělosti vývoje zemí, což lze zřejmě zobecnit i na menší subjekty.²

Tab. č. 11: Míra investic (v %, velikostní skupiny podle počtu zaměstnaných osob, 2003-2010)

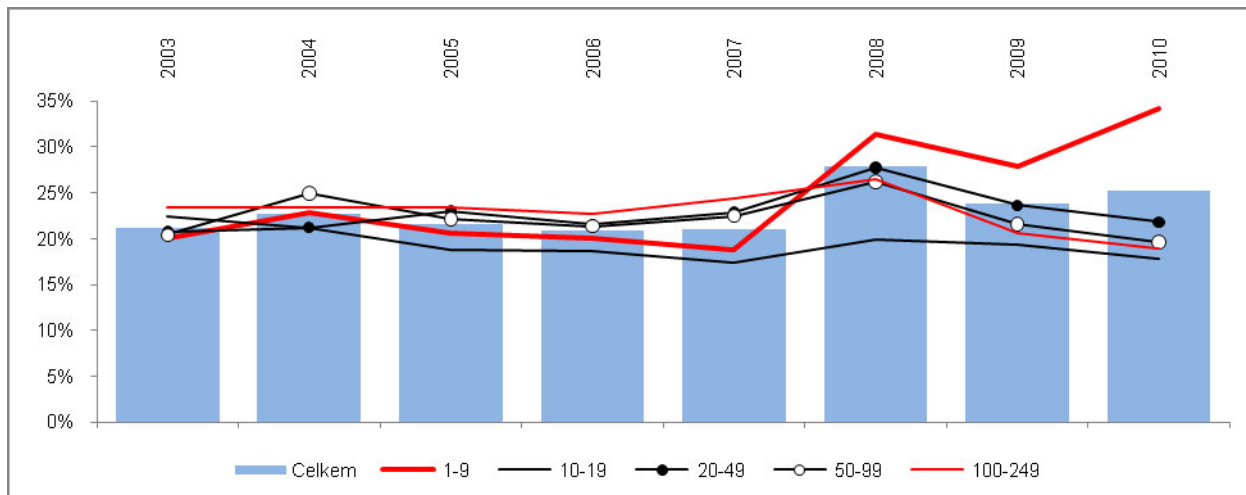
	Celkem	1-9	10-19	20-49	50-99	100-249
2003	21,1%	20,0%	22,4%	20,7%	20,4%	23,4%
2004	22,8%	22,8%	21,1%	21,2%	25,0%	23,4%
2005	21,6%	20,7%	18,8%	23,0%	22,1%	23,4%
2006	20,9%	20,1%	18,6%	21,5%	21,3%	22,7%
2007	21,0%	18,8%	17,3%	22,9%	22,5%	24,4%
2008	27,9%	31,4%	19,9%	27,8%	26,2%	26,5%
2009	23,9%	27,9%	19,3%	23,6%	21,6%	20,6%
2010	25,2%	34,2%	17,9%	21,8%	19,6%	18,9%
Průměr	23,0%	24,5%	19,4%	22,8%	22,4%	22,9%

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

¹ Podíl tvorby hrubého fixního kapitálu a hrubé přidané hodnoty.

² Více ve studii Dubská, D. *Investice a ekonomický růst: Kam se ztrácí efekt vysoké míry investic v ČR?* Praha. Český statistický úřad, 2006, s. 18-41. <http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/publ/1135-06->

Graf č. 29: Vývoj míry investic (2003-2010, velikostní skupiny podle počtu zaměstnaných osob)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty